

loge. Na našo skupnost so mislili srbski tovariši že takrat, ko so živeli med vojno v begunstvu na francoskem, ko so tam izdajali list »Učitelj« kot glasilo združenega učiteljstva Srbov, Hrvatov in Slovencev in ko so — sami brez doma — zbrali za nase Zavezo 1000 frankov, ki jih naj v kratkem pričakujemo iz Beograda. Srbski učitelji se naslanjajo na bratstvo Hrvatov in Slovencev ter pričakujejo od UJU najljepših uspehov. V ministruvstvu prosvete ter v narodnem predstavništvu — posebno v konstituenti — bodo dejanske simpatije na naši strani. Nasa pot bo zmagovajna v interesu stanu in narodne kulture.

Kakšne so sedaj materialne prilike srbskega učiteljstva?

Službena doba traja 32 let. S 26. službenim letom dobi učitelj že najvišjo temeljno plačo 3000 dinarjev (= 9000 K.) Auzemovic služi 32 let in ima vseh dohodkov 8040 din. (= 24.120 K.). Vrhutega prejema vsak def. učitelj dnevno po 12 din. draginske doklade, vsaka provizorična učna oseba po 6 din. Skrb UJU bo, da pridobi materialno enakost učiteljstva za vso krajevino, kakor bo njena naloga, da nam izvojuje mnogotere materialne dobrine. V ministruvstvu prosvete snujejo poseben oddelek za ljudsko in meščansko soilstvo, kamor bodo poklicani tudi zastopniki slovenskega učiteljstva. Priznavajoč važnost nase organizacije, bo učna uprava podpirala in pospeševala naša prizadevanja, ne da bi se UJU kakorkoli vezala na vsakokratne vladne vaje. Iz za dobe kralja Milana ni nihče več zatiral učiteljstva, četudi je stalo v opoziciji proti vladni. Vedo, da smo nosilci kulture in da ni brez nas splošne prosvete naroda. Preko nas ne more nobena sila, s pac po dejemu mi preko vseh zaprek s svojim delom in z zaslombo v narodu do svojih pravic in do bodočnosti doživeti!

Kazpravljali smo končno o reformi šolstva, kakor smo si jo zasnovali in trdno pričakujemo, da dobimo tudi v tem primeru najkrepkejšo pomoč med srbskimi brati. Auzemovića smo založili s svojimi listi, tiskovinami, brošurami in pravili svojih organizacij, potem smo šli proti večeru pokusit ljubljansko specialiteto — kranjske klobase.

Govorili so doslej Split, Zagreb, Beograd in Ljubljana. Čakamo še, kaj poročajo Novi Sad, Sarajevo in Cetinje — potem se pa zlijemo v UJU!

Kdor hoče dobro sebi, stanu in šoli — pridi med nas! Ojčimo, utrdimo, poglobimo okrajna učiteljska društva — to je prvo naše delo za sedanjí čas! Vse drugo nam bo navrženo. Kdor pa hoče gojiti še nadalje razcepljenost, provincializem, ozkosrčnost, nestrpnost ali osebnost, naj ostane, kjer hoče! Samo razdrti in oteževati ne sme skupnega dela, ki se vzlic in v kljub vsemu bliža velikemu smotru!

MIRKO VAUDA:

Kaj pa mi in razdelitev veleposestev!

Že dne 25. februarja t. l. je naša beograjska vlada sklenila in izdala prehodne odredbe za pripravo agrarne reforme. Skoraj neverjetno se mi zdi, da se k tem odredbam iz naših krogov še nihče ni oglašil s kakim člankom k besedi, kjer bi razmotrival naše morebitne interese ob tej izredno važni reformi. »Sem dolgo upal in se bal« ter čakal, da o tem izpregovori kaj več drugi, na letih in spretno-

dopolnjujočih delov. Če vedemo otroke na kraje, odkoder se nam odpira čudovita panorama, tedaj romajo njih oči namesto na celoto, kakor spremljevalci želé, do gotovih objektov časih najneznatnejše estetske vrednosti. Torej je mnenje, vzgojevalcev popolnoma napačno, če vedejo otroke z namenom in takšne kraje, kjer bi užili umerjeno in ubrano harmonično lepoto.

Prostranost, vseobsežnost in vzvišenost nima veliko učinka na otroško psiho. Čuvstva teh vrst se porajajo iz sestavljenega procesa domišljije, ki v otroški psihi še ni dozorel. V kolikor vpliva neizmernost na otroka, recimo n. pr. pogled na morje, je bolj strah pred nečim nepoznanim, in tega čuvstva ni istovetiti z onim vzvišenosti, dasiprav je med njima nekaj skupnega. Razlikuje se predvsem od vsele zaznave in prostosti. Le na gotove objekte in poteze v narodi reagira otrok v estetskem smislu. On dojmi ljubkost od cvetja nastanih travnikov, čar od solca ožarjene reke, pomirjačo sinjost obsežnega nebeškega svoda. Ti vtiski se sčasoma zaradi razvijajoče se kombinacije domišljije strnejo kakor korinice v čuvstvo za krasoto prirode.

Albin Spreltz.

stih bogatejši tovariš. Moje skromne vrstice smerijo zasedaj le na to, da kot »panca v sršenovo gnezdo« zbudí zanimanje in soudeležbo ob tosnovnem razmislanju.

§ 9. omenjenih odredb pravi: »Vsa veleposestva na teritoriju kraljevstva SHS se raziasajo. Od njih površine se bo dala zemlja onim državljanom, ki se bavijo z obdelovanjem zemlje ter zemlje sploh nimajo ali je nimajo v dovoljni meri itd. Besede od vejice dalje je treba natančneje pogledati. Detežni bodo torej raziasitve veleposestev kot kupci, oziroma najemniki v prvi vrsti kmetijski (povojniški, vimorejski, sadjerejski in gozdarški) delavci, ki ne razpolagajo z lastnimi posestvi. Iako bo premnogim dana zavezana prilika in obenem težka naloga, na lastno korist pa tudi odgovornost priceti z lastnim gospodarstvom. Dosedaj ustanovljene raznovrstne kmetijske sole niso moge izobraziti vzornih kmetovalcev v zadostnem številu. Kaj pa se sedaj? Nasa Jugoslavija naj di čina v prvi vrsti država agrarcev; agrarna reforma bo ji ustvarila neproji novim, samostojnim kmetovalcem, ki so dosedaj delali kot zaposleni s prav majhno odgovornostjo pod nadzorstvom svojih gospodarjev. Kako gorostasten razloček je to proti razmeram v prejšnji, bolj industrijski Avstriji? Riche se torej za te sole popolne samostojnosti!

Kaj pa je usi, ki naj prvi pomaga izvleci ta voz iz bari? To je in do — noces - noces - moras - spet ta »ljubljena« ljudska sola. Sicer je to itak prav! Saj je za vsakogar ravno ljudska sola prvo in večinoma zadnje izobrazovalisce. Ampak ogledimo si nase sole natančneje kot bodoca kmetijska izobrazovalisca. Poslojpe s streno di, recimo, buo tu. Kje pa nočemo praktično, vzorno in nazorno gojiti polje, vinograd, drevnico, travnik, gozo, zelenjadni in cvetčni vrt itd.? Mar naj nočemo premnogim obdelovalnim poizkusov delat na tuja sosedna zemljišča? Kmet se nam bo na take »poizkuse« na uspevanje ali neuspevanje v svojem interesu lepo zahvalil. Mar pa naj nadomescajo polje, vinograde, drevnice itd. naši majhni šolski vrtiči? Smešno! V premnogih slučajih celo zemljišca, v katerih naj bi gojili šolske vrtove, za vrte sploh niso sposobna, temveč kvečjemu za pašnik ali stavbišče i. sl.

Veleposestva pricne država kmalu deliti. Res, da blizu mnogih šol ni veleposestev in tako po hipnem mnenju marsikatera šola ne bi bila deležna dodelitve takih zemljišč. A tudi tem težkočam se potom menjave lahko odpomore, recimo: Posestnik iz občine, kjer tako veleposestvo leži ima v naši občini zemljišče, ki bi ga zamenjal z onim delom, kateri naj bi bil prisojen naši šoli. Ali: blizu šole leži, za kmetijski pouk dovolj veliko ter pripravno zemljišče. Treba bo zato začeti vsestransko preiskovati, li bi posestnik tega prvotnega zemljišča po verižici bližnjih, malo in napoljed jako oddaljenih sosedov vseeno ne izmenjal tega zemljišča, čeprav z drugim, tretjim itd. sosedom, katerih poslednji bi pravzaprav po tej menjavni akciji šole dobil naši šoli na razpolago dani del razlaščenega veleposestva. Takih in sličnih primerov več bodo gotovo nudile prilike.

Taka, šoli dodeljena zemljišča bi bila seveda državna last. Gospodarski vodja bi naj bil seveda šolski vodja. Pridelek naj bi se razdelil učnim osebam ter šolarski kuhinji. Marsikateri učni osebi bi bilo jako ustrezno, če bi se ji gotovi del tega zemljišča naravnost odkazal v obdelovanje in užitek. Saj bi si tam lahko pridelala najnujnejša živila, kakor zelenjad, krompir, řepo itd., redila lahko nekaj svinj in perutnine ter tako nebi trebal beraško stikati za najetimi brazdami in ognji pri kmetih ali kupovati z bornimi krajcarji živil pri sosedih, ki si štejejo taka prodajanja le v velikodušne dobrote, če ne celo v darove.

Z eno besedo: Kakor župnijska, cestarska, orglarska itd. posestva, tembo olj upravičena bi bila šolska posestva, zakaj ta bi obenem odgovarjala splošnim interesom, namreč kot kmetijsko izobrazovalna in preizkuševalna zemljišča za z umom in roko učečo se mladino.

Vabim tovarišice in tovariše, da začnd o tem takoj ter še bolj temeljito in obširno razpravljati kakor jaz, katerega vrste naj bodo še enkrat le »palica v sršenovo gnezdo«!

Naredba celokupne deželne vlade za Slovenijo,

s katero se izpopolnjuje naredba z dne 14ega februarja 1919., št. 361 Ur. L., o začasnih ureditvah službenih prejemkov in pokojnin učiteljev in učiteljic na javnih ljudskih in meščanskih šolah, zavodih za gluhonemce in za slepce ter na otroških vrtcih, nadalje o začasnih ureditvah preskrb-

nin učiteljskih vdov in sirot na ozemlju deželne vlade za Slovenijo v Ljubljani.

I. Poglavlje.

§ 1a.

Pri prvi uvrstitvi učiteljev v činovne razrede in plačilne stopnje se prekinitve ne štejejo v škodo, ako so jih tudi bivši deželni šolski sveti izpregledali pri priznavanju službenostarostnih doklad ali pri pomikanju učiteljev v višje plačilne stopnje.

Druge enkratne prekinitve pa sme višji šolski svet pri prvi uvrstitvi izpregledati na prošnjo, če učitelj navede posebnega ozira vredne razloge.

§ 1b.

Ravnateljem, nadučiteljem, šolskim voditeljem in učiteljem, kateri imajo po doslej veljavnih zakonih pravico do stanovanja v naravi ali katerim dá tako stanovanje na razpolago vzdrževalec šole, se izplačuje samo polovica aktivitetne doklade, ako je stanovanje primerno in porabno. Ali ima stanovanje te lastnosti, presoja okrajni (mestni) šolski svet.

Šolske občine niso dolžne plačevati stanarine ravnateljem in šolskim voditeljem, če ne morejo dati na razpolago primerne in porabnega stanovanja v naravi in se navedenim osebam zato izplačuje cela aktivitetna doklada.

§ 4a.

Upokojeni učitelji, ki so se začasno ali za sio sprejeli kot namestni učitelji v šolsko službo, prejemajo poleg pokojnine nagrado letnih 1000 kron. Tudi imajo pravico do povračila službenih stroškov kakor namestni učitelji, ki imajo samo zrelostno preizkušnjo.

§ 12a.

Določbe § 12. veljajo tudi za učitelje na zavodih za slabonadrajene ali za zanemarjene otroke.

Doloca se pa, da prejemajo plače meščanskosolskih učiteljev samo taki učitelji na zavodih za gluhonemce ali za slepce, za slabonadrajene ali za zanemarjene otroke, ki so prebili posebno preizkušnjo za poučevanje na takih zavodih.

Učitelji, ki nimajo take preizkušnje, prejemajo nagrado letnih 480 kron.

§ 13a.

V § 13. navedene nagrade in plače veljajo samo za izprašane otroke vrtnarice in učiteljice za ženska ročna dela.

Mesta posebnih učiteljic za ženska ročna dela sistemizira višji šolski svet v Ljubljani, vpoštevaje krajevne razmere, kjer ni mogoče, da bi oskrbovale ta pouk ljudskošolske učiteljice v zmislu veljavnih zakonitih določil. Za take učiteljice se določa učna obveznost 18 ur. Če poučujejo na šolah različnih krajev, se všteva polovica pota v učno obveznost. Za pot pa jim gre potnina, katero določi višji šolski svet v Ljubljani.

Za nadštevilne ure dobivajo nagrado letnih 60 kron za tedensko uro.

Enako nagrado dobivajo tudi za ženska ročna dela izprašane učiteljice, ako poučujejo na šolah, za katere ni sistemizirano mesto učiteljice za ta pouk.

Če ni mogoče poveriti pouka v ženskih ročnih delih ljudskošolski ali za ta pouk izprašani učiteljici, ali če se šola zaradi krajevnih razmer ne more prideliti okolišju potovalne učiteljice, se more začasno namestiti pomožna učna oseba s primerno izobrazbo. Take pomožne učiteljice dobivajo nagrado letnih 50 kron za tedensko uro in poleg tega potnino, katero določi višji šolski svet v Ljubljani. Če so pa doslej prejemale več, jim ostane ta nagrada.

§ 15a.

Učitelji in učiteljice ne potrebujejo dovolitve šolskih oblasti, da stopijo v zakon; dolžni so pa, da sklenjeni zakon naznanijo okrajnemu (mestnemu) šolskemu svetu.

§ 21a.

Ako začasno upokojeni učitelj službo zopet nastopi, mu šteje doba pred upokojitvijo za napredovanje v višje činovne razrede in plačilne stopnje ter za odmero pokojnine; čas, ko je bil v začasnem pokojju, pa se ne sme vpoštevati niti za napredovanje, niti za pokojnino.

II. Poglavlje.

Država prevzame plačevanje službenih prejemkov učiteljev na zasebnih ljudskih in meščanskih šolah s pravico javnosti, ako šola nadomestuje javno ljudsko ali meščansko šolo, potrebno po zakonih ali krajevnih razmerah.

Ta določba pa velja le za učitelje, ki so v šolski službi zaposleni v tisti izmeri, ki jo za dotično vrsto učiteljev določajo zakoniti predpisi.

O prošnjah vzdrževalcev odloča dovolitveno za uk in bogočastje, ko se je izrekel višji šolski svet o tem, ali šola ustreza navedenim pogojem. Izključene pa so šole, ki jih vzdržujejo posamezne osebe.

Država prevzame nadalje plačevanje službenih prejemkov učiteljev javnih meščanskih šol, katere vzdržujejo po veljavnih zakonitih predpisih šolski okraji, in plačevanje službenih prejemkov izprašanih otroških vrtnaric na otroških vrtcih družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani ter slovenskih obrambnih društev.

III. Poglavlje.

Določbe te naredbe veljajo glede § 1b in glede II. poglavja izza dne 1. julija 1919., ostale pa izza dne 1. januarja 1919.

V Ljubljani, dne 5. maja 1919.

Dr. Brejc, s. r., predsednik.

Dr. Žerjav, s. r., podpredsednik.

Golia s. r. Kristan s. r. Prepeluh s. r. Dr. Ravnihar s. r. D. Verstovšek s. r.

Iz naše organizacije. Skupne zadeve.

Zborovanje upravnega odbora Zaveze (Nadaljevanje.)

7. Predlogi in nasveti upravnih odborov in Zavezinih društev.

a) Blagajnik Fr. Luznar predlaga, da naj se uoloci dnevščina in potnina za one člane, ki se udeleže sej upravnega odbora. Sklene se, da se izplača vsaki osebi po 40 K dnevščine, vstevši prenočnino, ter povrne železniška vozna III. razreda. Društvena članarina za učiteljske pare, v znesku 8 K letno, je z ozirom na novi povišek članarine prenizka. Prihodnji delegaciji se stavi predlog, da boji za vse organizovano učiteljstvo ista članarina, kakršnekoli bonifikacije pa nase opuste.

b) Tovariš E. Gangl, urednik Učiteljskega Tovariša, predlaga, da naj se razpiše služba urednika tega lista. Sprva upravni odbor ni hotel vzeti predloga na znanje; ker je pa predlagalec navedel tehtne razloge odpovedi, se je upravni odbor prepričal, da Gangl kot pesnik in pisatelj lahko mnogo več koristi domovini in ugledu učiteljstva, če uporabi prosti čas za izvedbo svojih načrtov, kakor pa da izgublja svoj dragoceni razpoložljivi čas z uredniškim poslom. Po kratki debati se sklene, da se razpiše služba urednika Učiteljskega Tovariša. Prosimcem je treba vložiti prijave pri Zavezinem vodstvu najpozneje do 31. maja, služba pa se začasno odda dne 1. julija t. l.

c) Zaveza je prejela od predsedstva Slovenske Sokolske Zveze dopis, v katerem se naproša, da se izjavi o priloženih prilogah »Načrt zakona za telesno vzgojo mladine« in »Vzgoja telovadnih učiteljev«. Upravni odbor odobri ob predloženi načrta v vsem obsegu, kar s sporoci predsedstvu SSZ.

č) Ustrežajoč dopisu Učiteljskega društva za brežiški in sevniški okraj, sklene, da preskrbi Zavezino vodstvo primernim potom seznam onih učiteljev in profesorjev, ki bi hoteli predavati na učiteljskih zborovanjih. Ti predavatelji morajo sami določiti naslove svojih predavanj. Vsako društvo je dolžno kriti svojega vse stroške, ki jih imajo predavatelji, in osebno naprositi dotičnega govornika. Čas in kraj zborovanja je treba predavatelju natanko in pravočasno naznani.

d) Učiteljsko društvo za konjiški okraj je naprosilo Zavezo, da na mernejem mestu posreduje, da se o priliki agrarne reforme šolam in učiteljstvu za gotovijo drva iz državnih gozdov, da se ne bo več zgodilo, da bi morale biti šole v zimskih mesecih zaradi pomanjkanja kuriva zaprte. — Dopis se odpošlje poročilno na deželno vladu za Slovenijo.

e) Savinjsko učiteljsko društvo na roča Zavezinemu vodstvu, da naj tako provzroči, da se sprejme v »Načrt ustrojitve šolstva« naslednji odstavek: »Ukrene naj se s posebno naredbo, da dobi vsak šolski upravitelj v šolskem posloju primerno stanovanje, zgrade pa se pa tudi za ostalo učiteljstvo primerno stanovanja.« — Dopis se odstopi anke za reformo šolstva s pripombo, da dobivati državno uradništvo, če nima naravnalnega stanovanja, krajevnim razmeram primerno stanarino.

f) Celjsko učiteljstvo je izrazilo Zavezinem članu Benu Serajniku željo, da bi se celokupna organizacija potegovala na vladi SHS v Ljubljani, da bi deležno učiteljstvo istih prejemkov kakor uradniki, ki žive zaradi uradnega premoščanja ločeni v gospodinjstvu z rodovinskimi člani. — Resolucija, ki govori

pravični razrešitvi tega vprašanja, je bila pravkar sprejeta in odposlana na kompetentno mesto.

g) Začasno ustanovljeno učiteljsko društvo cerkniškega in logaškega okraja s sedežem v Begunjah pri Cerknici in Učiteljsko društvo za konjiški okraj želita, da posreduje Zaveza na merodajnem mestu, da se nemščina tudi na višjeorganizovanih šolah kot neobvezni predmet odpravi. Drugo imenovano društvo je mnenja, da naj starši, ki želijo, da se njihovi otroci nemščine učijo, te učne ure posebej plačajo; prvo imenovano društvo pa stoji na stališču, da naj se uvede na vseh teh šolah namesto nemščine pouk v srbohrvaščini, da bo naš narod prišel čimprej do razumevanja skupnega edinstvenega občevelnega jezika v naši novi Jugoslaviji. — Po prečitaniu obeh dopisov se je poudarjalo, da morda tega ne bo mogoče v celoti izvesti ne samo na Koroskem, znabiti pa tudi ne na Štajerskem. Na to je treba misliti pri sestavi učnih načrtov. Oba dopisa se odpošljeta priporočilno višjemu šolskemu svetu v Ljubljani v nadaljnje poslovanje.

h) Kuratorij poštnega čekovnega urada za Slovenijo je razpisal v 54. številki Uradnega lista (dne 25. febr. 1919) natečaj služb pri tem uradu. Med drugimi so pod 8. točko tega natečaja razpisane tri službe za asistente v XI. činovnem razredu kategorije C. Od prosilcev se zahteva le gimnazijska ali realna matura. Pod točko 11. pa so razpisane tri službe za računovodje v XI. činovnem razredu kategorije D. Zahtevajo se štirje razredi realke ali gimnazije, učiteljske ali matura na liceju. — Zavezin predsednik je v tej zadevi interveniral pri dr. Maričiču, ravnatelju poštnega čekovnega urada v Ljubljani, ter je protestiral proti takemu razpisu, ker zapostavlja vrednost zrelostnega izpita na učiteljski za zrelostni izpiti drugih srednješolskih zavodov. Od ravnatelja dr. Maričiča je zvedel, da je prišel ta razpis v tej obliki pomotoma v Uradni list. Za računovodsko službo je prosila samo ena učiteljica. Sklene se, da napravi Zaveza na pošto ministrstvo posebno vlogo, da se prideli ta učiteljica — prosilka v kategorijo C, ako ni že pošto ministrstvo samo tako odredilo.

i) Odbor Društva slovenskih profesorjev želi, da se obojestransko zastopnikom na višjem šolskem svetu v zadevah, ki so vsem skupne, dajo vedno enaka navodila. — Dopis se vzame v vsem obsegu soglasno in odobruje na znanje, in sicer s pristavkom, da naj obvelja načelo, da se sestanejo obojestranski zastopniki na predvečer vsake redne in izredne seje višjega šolskega sveta ob določeni uri in na določenem kraju k skupnemu razgovoru.

j) Dopis Slomškove Zveze, ki govori o nadaljnjem poslovanju Učiteljskega sveta se vzame na znanje.

k) Tovarišu Fr. Maroltu, upravniku Učiteljskega Tovariša, se na njegovo opravičeno prošnjo z ozirom na izredno naraslo delo poviša s 1. januarjem 1919 mesečna nagrada od 42 K na 80 K.

l) Zrušeno učiteljsko premogokopnih industrijskih krajev Zagorje, Trbovlje in Hrastnik je vložilo na deželno vladu za Slovenijo spomenico, da se zviša učiteljski v teh industrijskih krajih draginjska določila za 150 %, izplača pa naj se mu tudi nabavni prispevek. To prošnjo utemeljuje predvsem s tem, da je v navedenih krajih pouk sila otežkočen, da vlada tod nevdržna draginja in da ima delavstvo v premogokopih več kakor še enkrat toliko plače, vrhutega pa še razne druge ugodnosti, katerih pa učiteljsvo nima. — Zavezinemu vodstvu se naroči, da na merodajnem mestu govori v prilogo ugodne rešitve te prošnje.

m) Zaveza se udeleži slavnostnega sprejema regenta Aleksandra povodom njegovega dohoda v Ljubljano oficijelno po deputaciji, kar se sporoči ljubljanskemu pripravljalnemu odboru.

Glas iz Belgrada.

Vodstvo Zaveze je prejelo od Učiteljskega Udruženja iz Belgrada nastopno pismo, ki ga radostno priobčujemo v vednost vsemu članstvu.

Draga bračo!

Primili smo radosno Vaš poziv, kojim ste se obratili Srpskom Učiteljskom Udruženju s pitanjem: pod kakvim bi se pogodbama moglo izvesti ujedinjenje svih Učiteljskim Udruženja u našem kraljevstvu?

I pre nego što su pokidani lanci i porušene pregrade, koje su rastavljale Triglav i Avalu srca svih učitelja kraljevine Srbije toplo su kucala za svojom braćom u Slovenačkoj i Štajerskoj, Koruškoj i Istarskom Primorju, a uzdasi i

pozdrivi, koje nam je tihi vetar Savom donosno iz Vaših udaljenih kršnih gora spajao je naše misli sa Vašima. Mi smo bili tada ujedinjeni duhovno. Mi smo osećali jedno za drugim. Mi smo želeli jedni druge. Naši sastanci i uzajamne posete vršene pod najtežim prilikama, nosili su pečat srdačnosti, a naš zajednički rad najpohvalnijeg rodoljublja, koji je urodio srećnim plodovima.

Draga bračo!

Kao god što nas u prećasnja nepovratna vremena ništa nije moglo ometati, da udruženom snagom radimo na zajedničkim saleskim pitanjima i dobru narodnom, tako nas i u ova srećna vremena, kad su ostvoreni naši nacionalni snovi neće ništa smesti, da u novoj slobodnoj otadžbini poradimo zajednički na produženju svoga rada.

Ma kako da se ovo pitanje, koje je Vaš Savez pokrenuo, reši, mi vam, draga bračo, unapred odgovaramo, da smo mi bili i u ostali jedno i da ćemo to jedno biti i u buduće.

Pitanje je samo o tehničkoj strani izvodenja zajedničke obostrane želje.

Stoga, neka Savez imenuje i pošalje jednoga svoga delegata u Beograd, na dan 8. juna ove godine, a pisato je i u Zagreb, Spletet i Sarajevo, da i njihova Udruženja toga dana pošalju svoje delegate na utanačenje ovoga pitanja.

Izabrani delegati će svršiti u ime svojih Udruženja po njihovom oblaštenju osnovu za spajanje svih Udruženja i odrediti dan držanja zajedničkog kongresa svih jugoslovenskih učitelja u Beogradu, koji će imati da svečano proglasi Udruženje celokupnog našeg učiteljstva, izradi pravila i izbere zajedničku upravu.

Primite, bračo, srdačne pozdrove! Živeli!

Uprava Učiteljskog Udruženja u Srbiji, 24. aprila 1919 god. u Beogradu.

Sekretar: Mil. Z. Stanojević
Predsednik: J. Sokolović
Podpredsednik: Drag. J. Mladenović.

Društvene vesti.

+ Učiteljsko društvo za politični okraj Ljutomer zboruje v četrtek, dne 22. maja t. l. ob 10. uri predpoldne pri Sv. Jurju ob Ščavnici po sledečem vzporedi: 1. Odobritev zadnjega zapisnika. 2. Došli dopisi. 3. O načrtu preustrojitve šolstva in narodne vzgoje. Poroča tov. J. Korošec. Da bo debata tem živahnijša, se društveni člani prosijo, da že doma imenovani načrt natanko proučijo. 4. Letošnje velikonočno delegacijsko zborovanje Zveze v Celju. Poroča tov. E. Bernardova. 5. Razne stanovske zadeve. — Prav obilne udeležbe se nadeja — odbor.

+ Slovensko učiteljsko društvo kočevskega okraja zboruje 22. maja t. l. na dekliški šoli v Ribnici. Pričetek ob 11. uri. — Poleg društvenih zadev (zvišanje udline, načrt preustrojitve šolstva itd.) je na dnevnem redu tudi določitev učne snovi za zgodovino ter govor tovariša Trošta iz Dolenje vasi: Moji vojni doživljaji in vtiski. — Namesto z osebnimi vabilji vabi tem potom vse člane k udeležbi — predsedništvo.

+ Učiteljsko društvo za konjiški okraj zboruje v četrtek, dne 22. t. m., ob 13. uri v deški šoli v Konjicah. Z ozirom na važnost dnevnega reda se prosi polnoštevilne udeležbe. Priporoča se, da prinese vsak tovariš s seboj »Načrt«, ki je bil priložen 9. številki »Učit. Tovariša«. O priliki zborovanja se naj plača vsaj polovica članarine za l. 1919. — Fr. Golč, t. č. tajnik.

+ Kozjansko učiteljsko društvo zboruje v četrtek, dne 22. maja t. l., ob 10. uri dopoldne v šolskih prostorih v Podčetrtku po sledečem vzporedi: 1. Hospitacija. 2. Zapisnik. 3. Dopisi. 4. Poročila referentov o »Načrtu preustrojitve šolstva in narodne vzgoje«. 5. Poročanje delegatov o zborovanju Zveze slovenskih učiteljev in učiteljic v Celju. 6. Slučajnosti. — Ker je za vse udeležence ta dan pouka prost, vabi k obilni udeležbi — odbor.

+ Slovenjebistriško učiteljsko društvo je zborovalo dne 4. maja t. l. v Slov. Bistrici. — Predsednik Josip Sabati prav presrečno pozdravi vse navzoče, posebno še dr. Avgusta Reismanna, uda okrajnega šolskega sveta, in druge goste, ki so se udeležili našega zborovanja in javnega predavanja. Nato otvori zborovanje. — Prečita se zapisnik zadnjega zborovanja, ki se odobruje v znanje. Tovariš Svetlin poda potem predsedniku kot častnemu članu v imenu društva diplomno v spomin za njegovo neumorno in plodno delovanje v prid društva. Predsednik se ginjen zahvali za poklonitev di-

plome. — Nato je poročala tovarišica Schweiglerjeva o delegacijskem zborovanju zveze dne 16. aprila t. l. v Celju. Za njen trud se ji izreče zahvala. Ker se je pri tej točki poročalo o sklepih ankete pri višjem šolskem svetu v Ljubljani o preustrojitvi šolstva in narodne vzgoje, se je izpustila 4. točka vzporeda. — Pogovorilo se je, katerega kandidata bomo volili za zastopnika učiteljstva v okrajni šolski svet. — Prihodnje zborovanje se bo vršilo prvi četrtek meseca junija na Fragerskem. — Potem je dr. Avgust Reismann predaval o Petru Bezručiu, pesniku zatiranih šlezkih Čehov. Njegovo pravo ime je Vladimir Vašek. Odkar pa je javnost zvedela njegovo ime, je prenehal pisati. Njegove pesmi je prevedel v slovenski jezik pesnik Fran Albrecht, ki jim je napisal epilog ravno na Gornji Polskavi v naši sredini. V vznesenih besedah je slikal globoko, resnico in lepoto njegovih pesmi. Prečital nam je pesem, iz katere zveni vsa duševna bol zatiranega češkega naroda in katero razumemo najbolj mi Slovenci, ki smo trpeli isto kakor naši bratje na severu. Mislim, da ni bilo enega izmed poslušalcev, ki bi se ne bil zaželel imeti prevod teh pesmi, zato sezimo pridno po njem. — Predsednik se je ob koncu predavanja prav iskreno zahvalil govorniku v imenu društvenikov kakor tudi gostov za njegovo globoko premišljeno predavanje. S tem je tudi zaključil zborovanje.

+ Smarsko-rogaško učiteljsko društvo ne zboruje 29. maja na Slatini, ker imamo premočno časa od enega vliaka do drugega. — Zborovanje skiicem meseca junja na Slatino, ako bo vozni red drugacen; sicer pa v Smarje. — Tomo Kurus, t. č. predsednik.

+ Kamniško učiteljsko društvo je zborovalo dne 1. maja 1919 v Radomljah. Zborovanja se je udeležilo 23 društvenikov. Tovariš predsednik v svojem pozdravnem govoru omenja, da je meseca novembra 1918 minulo 30 let, odkar se je društvo ustanovilo. Zaradi izrednih razmer tridesetletnice nismo mogli slovesno praznovati. Bodri društvenike k vztrajnemu delu v prosepah prosvete mladine in splošen dobrobit slovenskega naroda, kar nam bo tem lažje, ker nam je v svobodni Jugoslaviji, ki nas je rešila vsaj najtežjih gmotnih skrbi, omogočeno prosto gibanje.

Tovariš tajnik omenja, da ne more podati obširnega poročila, ker je vse društveno delovanje za vojne prenehalo. Edino zborovanje, ki se je v tem času vršilo, je bilo meseca julija 1918 v Dobu.

Tovariš blagajnik poroča, da se je število društvenikov pomnožilo od 22 na 43, kar je vsekako razveseljivo. Tudi gmotno stanje društva je razmeroma ugodno. Omenja tudi, da se je društvena članarina in naročnina na »Učiteljskega Tovariša« in »Popotnika« zvišala od 2 na 4 krome mesečno, kar se vzame na znanje.

Tovariš Šmajdek poroča nato o načrtu novega šolskega zakona in nasvetuje k posameznim odstavkom primerne izpremembe. Razvije se živahna debata, ki se je udeležile tovariši Toman, Grmek, Turk in drugi.

V novi odbor so izvoljeni: tovariši Bohinec, Hiti, Knez, Petrovec, Sirc, Sotenšek in tovarišica Gizela Ušeničnikova. Odbor se je konstituiral sledeče: Tomo Petrovec, predsednik; Matija Hiti, podpredsednik; Gizela Ušeničnikova, tajnica; Edvard Bohinec, blagajnik; Rudolf Knez, Peter Sirc in Viktor Sotenšek, odborniki.

Delegata za zborovanje Zaveze sta Janko Toman in Ivan Šmajdek, namestnika pa Anton Grmek in Marija Zgurjeva.

Pri slučajnostih je prišlo na razgovor enotno postopanje pri sestavljanju zaznamka šolskih zamud. Glede nadzorstva otrok pri šolski maši se je soglasno sklenilo, naj se napravi vloga na vodstvo Zaveze, da ta na višjem šolskem svetu izposluje razveljavljenje dotičnega očloka.

Predsednik se zahvali referentu in zborovalcem ter želi, da se čimprej v še večjem številu sestanemo, zaključil zborovanje.

Iz Jugoslavije.

— Važno za tovariše, ki se pripravljajo na meščanskošolski izpit iz tretje skupine. Gospod Fr. Jeran, profesor na ljubljanski realki, je obljubil, da priredi predavanja iz opisne geometrije, ako se oglasi dovolj slušateljev (slušateljic). Ker je opisna geometrija za samouke gotovo najtežji predmet, bo marsikomu tak tečaj dobro došel. Tečaj bi imeli v počitnicah ali v času, ki bi bil za večino slušateljev prikladnejši. Kdor se namerava tečaja udeležiti in kdor ima kakršenkoli

predlog, naj oboje tako j naznani našemu uredništvu!

— Iz Mokronoga nam pišejo: V sredo, 7. maja, smo zborovali pod vodstvom nadzornika Stiasnega v Mokronogu. — Pred zborovanjem nas je pozdravila učenka 7. razreda z ginljivimi besedami, rekoč: »Po Vaših ukih postanemo zavedni fantje in dekleta, ki bomo ljubili svoj rod, spoštovali šolo in nje pravpe ter cenili nad vse Vas kot naše vzgojiteljice in prave dobrotnike.« Nato pa je začela iz nežnih mladih grl prelepa pesem: Vsi zdaj v kolo se vstopimo! — Sledilo je skioptično predavanje: Potovanje po morju v Cetinje. Predavala je izključno mladina sama tako vzorno, da smo imeli zares pravi užitek, zakar smo mokronoški mladini prav hvaležni. — Pri zborovanju samem smo razpravljali o reformi naše šole, sklenili tudi več resolucij, ki se predlože na pristojna mesta, predvsem pa, naj se ne sklene nikdar noben zakon o šoli, dokler ga ni odobrilo učiteljsvo, a ne samo mestno, ampak tudi ono z dežele, ker ono bo živelo med ljudstvom. In udejstviti nekaj na šolskem polju, kar ustreza šoli in ljudstvu, more le tisti, ki živi v šoli za šolo med ljudstvom, nikdar pa ne kdo drugi. — Po zborovanju nam je postregel g. Dev in njegova gospa z izbornim obedom po primerni ceni. Najlepša mu zahvala; zato pa priporočamo gostilnico Dev vsem kar najtopleje.

— Učitelji iz koroških šolskih okrajev, ki so se zaradi zadnjih dogodkov morali umakniti s svojih službenih mest, naj se zglase zaradi izplačevanja svojih službenih prejemkov neposredno pri deželnem knjigovodstvu v Ljubljani (deželni dvorec na Kongresnem trgu). Predlože naj potrdilo županstva občine, da so se začasno nastanili v njenem okolišu; tisti učitelji, ki še niso prejeli že nakazanih novih plač in doplačil za čas od 1. januarja 1919, naj predlože zaeno revers, da bodo vrnili enkratni znesek, ako bi se jim zaradi nastalih razmer izplačali službeni prejemki dvakrat. Tudi vse reklamacije naj se priglajašo pri deželnem knjigovodstvu.

— Poziv učiteljsvu. Dotični tovariši in tovarišice, ki so napravili v majevem terminu t. l. usposobljenostni izpit, naj v svrhu ureditve plač pošljejo usposobljenostno izpričevalo čimprej uradnim potom višjemu šolskemu svetu v Ljubljani!

— Naredba poverjeništvu za uk in hogočastje o sestavi izpraševalne komisije za učiteljske kandidate na dvorazrednih trgovskih šolah. Za prehodno dobo do nove ureditve se je izpraševalna komisija za učiteljske kandidate na dvorazrednih trgovskih šolah sestavila takole: Za predsednika je bil imenovan Fran Verbič, profesor na l. državni gimnaziji v Ljubljani, obenem izpraševalec za nauk o blagu, prirodopisje in prirodoslovje; člana sta Josip Gogala, ravnatelj trgovske šole v Ljubljani, kot izpraševalec za prvo skupino, in dr. Vinko Šarabon, profesor na l. državni gimnaziji v Ljubljani, kot izpraševalec za trgovsko zemljepisje. — Komisija ima svoj sedež v Ljubljani. Prijave za preizkušnje naj se vlagajo pri ravnateljstvu slovenske trgovske šole v Ljubljani.

— Osebnosti. Višji šolski svet je odpuštil iz šolske službe na javnih ljudskih šolah in meščanskih šolah v ozemlju deželne vlade v Ljubljani: 1. Antona Kerna, ravnatelja; 2. Ano Kaschowitzevo, strokovno učiteljico; 3. Elzo Dankovo, strokovno učiteljico; 4. Amalijo Heissovo, strokovno učiteljico; 5. Viljemino Struklovo, učiteljico ročnih del — vse na dekliški meščanski šoli v Ptujju; 6. Marijo pl. Strobahovo, učiteljico; 7. Amalijo Dankovo, učiteljico; 8. Marijo Pichlerjevo, učiteljico; 9. Erno pl. Elsnerjevo, učiteljico; 10. Freyo Sutterjevo, namestno učiteljico; 11. Heleno Dermoutovo, namestno učiteljico — vse na dekliški ljudski šoli v Ptujju; 12. Ivana Wolfa, ravnatelja; 13. Franca Mühlbauerja, učitelja; 14. Karla Krambergerja, učitelja; 15. Gabrijelo Wressnigovo, namestno učiteljico; 16. Martino Pristernigovo, namestno učiteljico; 17. Zofijo Lassbacherjevo, namestno učiteljico; 18. Ido Hörlovo, namestno učiteljico — vse na deški ljudski šoli v Ptujju. 26. Riharda Wolfa, učitelja na deški ljudski šoli v Ptujju, prideljenega deški meščanski šoli v Mariboru.

— Umrla je dne 5. t. m. v Kranju pri svoji mami tovarišica Slavica Oreškova, učiteljica pri Sv. Juriju v Slovenskih goricah, na vnetju trebušne mreže. — Blag ji bodi spomin! — Nekrolog priobčimo.

— Dar za učiteljski konvikt. Učiteljska zborna v Trbovljah in v Trbovljah-Vodah v spomin umrlemu tovarišu Gustavu Vodušku K 114. Hvala!